

katasztrófáknál nem is lehetséges, a gondos felkészülés mégis nagy mértékben csökkentheti a különben bekövetkező károkat.

Ha a szervezet ezt a munkavonalat továbbra is tudja folytatni és fejleszteni, akkor a Cor Unum Pápai Tanácsában együtt dolgozók, segítők és segítettek egyaránt megtalálják a segítő szeretet korszerű formáját.

Kereszty Rókus

ISTEN SZEGÉNYEI

Szegénység a Szentírásban

I. Ószövetség.

Az ószövetségi kinyilatkoztatás kezdeti szakasza hangsúlyozza, hogy a földi javak bősége Isten ajándéka. A gazdagság, jólét, független haza birtoklása Isten gondviselő, megváltó működésének gyümölcse, az Istenhez tartozás jelképe. A gazdagság pozitív értékelése nemcsak azt jelzi, hogy a kinyilatkoztatás még kezdeti, tökéletlen fokon van; ez a kezdeti fok időt álló igazságokat is tartalmaz. Az anyagi javak önmagukban véve jók, mivel Isten teremtő és megváltó szeretetéből származnak. Ezért birtoklásuk Isten iránti szeretetre és hálára hív. Ezzel szemben a szegénység nem lehet érték önmagában. Izrael Istene gazdagság, életteljesség. Ez a nagylelkű ajándékozó nem talál örömet a szegények nyomorúságában. A szegénységet, mint célt nem akarhatja.

Mégis már az üdvösségtörténet kezdetén Isten olyan gyökeres, teljes bizalmat kíván önmaga iránt, hogy hívására Ábrahámnak nemcsak minden gazdagságát, hanem biztonságát, sőt fia életét is Isten kezébe kell letennie. Elhagyja ősei földjét, rokonait; mindazt ami számára meghitt, ismerős, biztonságot nyújtó környezet volt. Isten pusztá ígéretére és nem fogható javakra kell egész jövőjét építenie. Végül fiáról, az isteni ígéretek örököséről való lemondását is megkívánja Isten. Ábrahám hite azonban már evilági javakkal is jutalmat nyer: eljut a tejjel-mézzel folyó Ígéret Földjére. Ez a Föld válik számára és a belőle sarjadó nép számára Isten hűségének fogható bizonyítékává.

Az Egyiptomból való szabadulás Ábrahám élményéhez hasonló iskolán vezet keresztül az egész zsidó népet. A rabszolgasorssal együtt el kell hagyniuk állandó otthonukat, a szűkös, de biztos megélhetést is. Isten szavára az egész nép egészen szegénné válik: vállalja a Vörös-tengerben és a pusztában való halál kockázatát. A pusztában fellázadnak, és visszakíváncoznak a biztonságot nyújtó rabság földjére. Ezért az egész lázadó nemzedéknek ki kell halnia. Új nemzedék nő fel a pusztában, amely megtanulja, hogy napról

npra Jáhve kegyéből éljen, Jáhve kezéből várja mindennapi kenyerét és italát.

Bár a vándorlás végpontja földi ország, mégis az egyiptomi kivonulás él-ménye ugyanúgy, mint Ábrahám meghívása előkészíti az evangéliumi sze-génység megértését: Isten már itt is megkívánja, hogy szavára a meghívott mindenről lemondjon, hogy életét is Isten kezébe tegye le. Így Isten szaba-don vezetheti az Ő útján az Ő Országába; saját szerzeményei helyett az Ő javaival töltheti el.

Kánaán földjén Jáhve jólétet, szabadságot ígér népének Dávid és Sala-mon uralkodása alatt. A föltétel azonban, hogy megtartják szövetségét: elis-merik Jáhvét, mint gazdagságuk, nemzeti függetlenségük forrását; megvédik az árvát és özvegyet, tiszteletben tartják a szegények jogait. Ezek érdekeit Jáhve egészen különös módon a szívében viseli. Izrael királyainak és gazdag-jainak nagyrésze azonban megszegi a szövetséget. Elnyomják Jáhve véden-ceit, a szegényeket, a szegényparasztoktól még meglévő földjüket is elveszik. Növekvő vagyonukat saját hatalmuknak tulajdonítják. S gazdag és szegény egyaránt elfelejtkezik a Jáhve iránti hűségről: idegen Isteneknek, a föld ter-mékenységét biztosító Báloknak áldoznak.

A próféták hiába hirdetik meg Jáhve növekvő haragját. A nép nem hallgat szavukra. Isten előbb az északi, majd a déli királyságot pusztítja el. Az ellen-ség kifosztja az országot, népét, elsősorban gazdagjait kardélre hányja, vagy rabságba hurcolja. Mikor a nemzet jövőjéről mindenki lemondott, a próféták meghozzák Jáhve vigasztaló üzenetét:

Azon a napon
nem kell majd szégyenkezned
a tetteid miatt,
amelyeket ellenem elkövettél.
Mert akkor majd eltávolítottam körödből
a gőgösöket és hivalkodókat.
Nem fogsz többé kérkedni
szent hegyemen.
Nem hagyok meg belőled,
csak egy megfogyott, megtört népet,
amely az Úr nevében reménykedik:
Izrael maradékát (Szof 3,11-12).

Izrael tehát nem fog egészen megsemmisülni: Jáhve megment egy sze-gény maradékot önmaga számára. Ebben a korban lesz világossá, hogy Jáhve csak a „szegény”-t, az Ő szegényeit üdvözíti. A „Jáhve szegényei” („Ana-wim Jahve”) kifejezés nem egyszerűen anyagiakban szűkölködőkre vonat-kozik. Azokat a megalázott, elnyomott, vagy szenvedő zsidókat jelenti, akik reményüket Jáhvéba vetik. Mindazok szegények, akik „megremegnek” Jáhve szavára. Minél reménytelenebb a helyzetük, bizalmuk annál merészebb. Tud-ják, hogy Jáhve meghallgatja a szegény kiáltását. Reményük, könyörgésük tárgya a messiási ország eljövetele. Bár a messiási kort a béke, bő termés,

szabadság és általános földi jólét képeivel írják le, mindez csak következménye Jáhve új életre keltő, boldogító jelenlétének. Erre a jelenlétre vágyanak a szegények. Hiszik, hogy maga Jáhve lesz osztályrészük:

A megaláztottak Jáhvéban találják örömüket
és a szegények ujjongani fognak Izrael Szentjében. (Iz 29,19)

II. Újszövetség.

a) Máriában valósul meg legteljesebben Jáhve szegényeinek lelki-sége. Benne összpontosul és gyúl lángra a maradék Izrael Isten ígéreteire való vágyakozása. Egész élete várakozás arra, hogy Isten felkarolja Izraelt (Lk 1,54). Izrael megvetette a gyermektelenül maradt szűzet. Egy asszony számára a legnagyobb megaláztatás: gyermek nélkül maradni. A meddő asszony elveszti a reményt, hogy utódaiban meglátja a Messiást. Mária semmi mást nem akar, mint „egyszerű cseléd”-ként szolgálni az Urat (Lk 1,47). Szeme Ura tekintetén csügg teljes odaadással (123. Zsolt). Ezért vállalja önként a szüzességet is, mert úgy érzi, Isten ezt a teljes szegénységet, élete meddőségének elfogadását kéri tőle (Lk 1,34). Megsejti, hogy a messiási üdvösség nem jöhet emberi erőből, férfi és nő szerelmes önátadásából. Egész lénye olyan tisztasággal éhezi Isten irgalmas szeretetét, hogy Istent magát vonzza méhébe. Így lesz Máriában Izrael szegény nemzedéke termékeny, így hallgatja meg benne Isten minden szegényei imáját. Lukács a Sion leányának, Izrael maradékának szóló jóhírt Máriában látja beteljesedni:

Dalolj Sion leánya,
zengj éneket, Izrael!
Örülj és ujjongj egész szívedből
Jeruzsálem leánya! . . .

Ne félj, Sion! Ne lankadjon kezed!
Benned van az Úr, a te Istened,
az erős Szabadító!
örülj majd neked nagy örömmel,
újjáéleszt szeretetével . . . (Szf 3,14.16-17)

b) A megtestesülésben Isten nemcsak meghallgatja Izrael szegényeinek könyörgését, hanem érettünk önmaga szegénnyé lesz. A megtestesülést nem szabad úgy elképzelnünk, hogy az Isten Fia csak külsőleg hasonul hozzánk, istenségének gazdag ragyogását elfedi a mi szegénységünk álruhájával. Szent Pál világosan állítja, hogy a megtestesülésben és kereszthalálban az Atyával egyenlő Krisztus valóban kifosztotta önmagát, valóban szegény lett (Fil 2,5-8; 2Kor 8,9). Nyilván Krisztus nem vesztette el istenségét a megtestesülés következtében. De éppen azért tud ilyen tökéletesen szegény lenni, azért tudja nemcsak javait, hanem önmagát is teljesen kiosztani, mert Isten

Bár gazdag volt, értetek szegénnyé lett, hogy szegénysége révén meggazdagodjatok (2Kor 8,9).

Jézus azért vállalja az embervolt szegénységét, az anyagi szegénység különböző formáit, az engedelmes szolga hivatását a kereszten való teljes kiüresedésig, hogy bennünket isteni élete teljes gazdagságával megajándékozzon. Az Isten érettünk való szegénnyé válásában nemcsak a Fiú, hanem az Atya és a Szentlélek is részt vesz a maga módján. Az Atya odaadja nekünk Fiát (Jn 3,16; Róm 8,32), a Fiú átadja nekünk önmagát (Gal 2,20; Ef 5,2), s ez a teljes önátadás a Szentlélekben lesz igazán a miénk (Róm 5,5).

c) Mivel Isten Krisztusban egész gazdagságát kiosztotta közöttünk, a szegénység új értelmet nyer az Újszövetségben. Jáhve szegényei most már nem a jövő Ország várakozásában élnek. Jézus boldognak hirdeti meg őket, mert itt és most övék lett az Ország (Lk 6,20; Mt 5,3). Isten Országja jelenlevő valóság Jézusban. Mindaz, aki követi őt, rejtett kincsét talált, drága-gyöngyöt, amelyért érdemes mindent elhagyni.

Jézus nem hív mindenkit arra, hogy vagyonáról ténylegesen, teljes egészében lemondjon. De mindenkit hív a lelki szegénység boldogságára. Senki sem lehet Krisztus követője a szegény ember lelkülete nélkül. Ez nemcsak az anyagi javakkal szemben jelent szabadságot, készséget arra, hogy Isten akaratából bármikor lemondjunk róluk. Minden kereszténynek azt a lelkületet kell elsajátítania, mely Krisztus Jézusban volt, aki kiüresítette önmagát (Fil 2,5-7). Ez a lelkület Istenért és a felebarátért mindenről kész lemondani, amint Jézus is lemondott isteni létmódjáról és gazdagságáról.

A lelki szegény nem bízik saját lelki gazdagságában sem. Nem saját jótettei és érdemei miatt reméli az üdvösséget. Tudja, hogy minden jó benne és cselekedeteiben Isten ingyen ajándéka. Ezért egyre inkább Isten jóságában bízik. Nem szűnik meg harcolni azért, hogy Isten akaratát mindenben teljesíthesse. Latba veti minden erejét, de saját szeretetre való képtelenségének a bizonyossága napról napra erősödik benne. Ez a fölismerés azonban nem keseríti el, inkább egyre merészebb bizalommal tölti el Isten nagylelkűsége iránt. Tudja, hogy a bizakodó hit mindent elér Istennél. Isten felruhazza „a gyermek”-et, a lelki szegényt saját jóságával, elhalmozza ajándékaival, hogy egyre inkább az Atya szeretetével szerethessen.

A Jézus önküresítésében való részesedés másik pólusa az embertársakhoz való kapcsolat. Jézus feladta „rang”-ját, mindazt, ami elválasztotta tőlünk. Teljes közösséget vállalt mindannyiunkkal, elsősorban a szenvedő, üldözött szegénnyel. Az Újszövetségben Isten nemcsak a szegények jogainak védelmezője, hanem azonosítja magát minden szegénnyel. Ezért mindaz, aki Jézus lelkületében részesedik, közösséget vállal minden szenvedővel. Tudja, hogy őket szolgálva magát Jézust szolgálja (Mt 25,31-46).

A lelki szegénység nem lehet őszinte belső magatartás, ha nem nyilvánul meg tetteiben. A gazdag keresztényt csak akkor fogadják be az örök hajlékba, ha vagyonát jócselekedetekre használja (Lk 16,9-11).

d) Jézus egyeseket tényleges anyagi szegénységre hív:

Add el mindenedet s oszd szét a szegények közt, és kincsed lesz a mennyben. Aztán gyere és kövess engem (Lk 18,22).

Az Újszövetségben az anyagi szegénység már nemcsak hittel elfogadott kényszerűség, hanem önkéntesen vállalt hivatás. A meghívott ajándékként fogadja, hiszen a szegénység a Jézussal és a Jézusban élőkkel való közösség kifejezési formája. Jézusban olyan kincset birtoklunk, amelyhez képest minden anyagi jó, az egész világ birtoklása elveszti vonzóerejét.

A Jézusért mindent elhagyó önkéntes szegény Isten országának élő jelévé válik. A láthatatlanul köztünk lévő Ország azáltal lesz fogható, tapintható erővé, hogy Jézus követői minden földi értékről lemondanak érte. Azzal, hogy örömmel elhagynak minden földi kincset, a Jézusban talált gazdagság valóságát tanúsítják a világnak.*

Nemcsak Jézus gazdagsága vonz az önkéntes szegénység vállalására, hanem a Jézusban megélt testvéri szeretet is. A jeruzsálemi anyagyház tagjai

... mind összetartottak és közös volt mindenük. Birtokaikat és javaikat eladtak, s az árát szétosztották azok közt, akik szükségét szenvedtek. Egy szívvel-lélekkel mindennap összegyűltek a templomban. A kenyeret házaknál törték meg, s örömmel és tiszta szívvel vették magukhoz az ételt. (Csel 2,44-46)

Az egy szív, egy lélek valósága nem tűri a szegények és gazdagok egymástól való távolságát. Az anyagi javak közös birtoklása kifejezi és elmélyíti Krisztusban való lelki közösségüket.

Mivel az Újszövetség szegényei és lelki szegényei már ezen a földön magát Krisztust birtokolják, „kimondhatatlan és megdicsőült örömmel örvendeznek” (1Pét 1,9) Másrészt még szenvedőképes testben élnek, még nem látják, akit szeretnek (uo. 8) és még nem teljes a szegény Krisztushoz való hasonulásuk. Ezért a szegénység ezen a földön egyszerre szenvedés és öröm, Krisztus keresztjében és feltámadásában való együttes, fokozatos részesedés.

e) A keresztény szegénysége a Krisztusért és Krisztussal elszenvedett halálban lesz teljessé. A halál természeténél fogva az ember leggyökeresebb „elszegényedése”. Az ember teste nem „porhüvely” és bőrtön, hanem személyének szerves része. Ezért a testi halált az emberi személy mint saját halálát, saját teljes önkifosztását szenvedni el. S ha valaki ezt a legkegyetlenebb kényszert Krisztussal együtt szeretetből viseli el, akkor a halálban létrejött „kiüresedése” az Isten iránti odaadás legteljesebb kifejezése lesz.

* Hasonlóképpen a Jézusért vállalt szüzesség és vértanúság is tanúságtétel a láthatatlan Ország minden földi jónál nagyobb értékéről.

A szegénység mint szenvedés megszűnik az örökkévalóságban. Azonban a szegénység gyümölcse, a halálban elért teljes önátadás megmarad az örök életre. A halálban érjük el ugyanis azt az állapotot, amelyben egészen megszűnik az önmagunkhoz való görcsös ragaszkodás. Ezért tudunk majd az Atya és Fiú teljes egymásnak adottságában részesedni. Ezért egészen betölt majd Isten teljessége (Ef 3,19); egészen egygé válhatunk Krisztussal. S akkor vele együtt mi is elmondhatjuk az Atyának:

. . . mindaz, ami az enyém, az a tied, s mindaz, ami a tied, az az enyém . . . (Jn 17,10).

A Krisztussal való közösség miatt mindazokkal egygé válunk, akikben Krisztus lakik. Így lesz teljessé minden megváltott ember egymással, Krisztussal és az Atyával való egysége:

Legyenek mindnyájan egyek. Aminő Te, Atyám, bennem vagy s én benned, úgy legyenek ők is bennünk . . . (Jn 17,21).

A szegénység tehát, amennyiben a teljes egymásnak adás, a teljes egymásban lakás feltétele és kifejezési formája, örökre megmarad. Csak az jut el személyének igazi érettségéhez, aki mindenét, önmagát is odaadja, hogy Istennel és Istenben az egész emberiséggel egygé forrjon.

François Russo

A SZEGÉNYSÉG A MAI GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI ÁTALAKULÁS SZEMSZÖGÉBŐL

Az evangéliumi szegénység nemcsak a javak hiányában nyilvánul meg. Ennek kell irányítania bennünket a javak felhasználásában is. Hogy mi szegénység, az tehát attól függ, milyen formában jelennek meg ezek a javak egy-egy adott korban és helyen. A 16. században még fényűzés volt lovon utazni; ma már a vonat, sőt a repülőgép sem az. Ha tehát tudni akarjuk, milyen konkrét lehetőségei vannak a szegénységnek mai életünkben, előbb tisztába kell jönnünk civilizációnk jellemző vonásaival, s jól meg kell értenünk a gazdasági és társadalmi átalakulásokat. Mindezek befolyásolják keresztény cselekvésünket.

Nem azt akarjuk itt bemutatni, hogy lehetünk napjainkban szegények. Hogy valaki az adott tényeket jóra használja-e föl vagy rosszra, az az egyén belső magatartásától és a közös helyzetben elfoglalt helyétől függ. Vázlatos elemzésünk csupán azt kívánja megmutatni, mennyiben kedveznek vagy nem kedveznek az új életkörülmények az igazi szegénység gyakorlásának.

Szegénység és jóléti társadalom

A súlyos nélkülözés, a javak elosztásának nyugtalanító egyenlőtlensége döbbenetes mértékben fennáll ma is. De azért a mai társadalmi és gazda-